

Ìwé Dániẹ̀lì - Ọ̀kan Ọ̀gọ̀rùn-ún àti Máraùn-ún-dínlọ̀gọ̀rìn

Kristi Tí A Ti Gbé Lárugẹ: Àwọn Àfíwé Àsọtẹ̀lẹ̀ Nínú Dániẹ̀lì àti Ìṣípáyá

Jeff Pippenger

2024-04-05

Ìran Kristi nínú Dániẹ̀lì orí kẹwáá ni ìran kan náà tí Johanu rí nínú Ìfihàn. Ó jẹ ìran “marah,” èyí tí ó jẹ ìṣàfihàn abo ti ìran “mareh” ti ifarahàn Kristi. “Mareh” ni ìran ti egbèrún méjì àti ọ̀dúnrún ọ̀dún, ìtumò àkókó rẹ̀ sì ni “ifarahàn.” “Ifarahàn” Kristi fún Dániẹ̀lì àti Johanu jẹ ìran Kristi tí a ti yìn lógo.

Ní ojú kẹrinlélógún oṣù kìn-ín-ní, bí mo ẹ wà lẹbàá odò ñlá náà, èyí tí í ẹ Hidékẹ̀lì; nígbà náà ni mo gbé ojú mi sókè, mo sì wò ó, sì kiyèsì i, wò ó, ọ̀kùnrin kan wà tí a fi aṣọ ọ̀gbọ̀ wọ, ibàdí rẹ̀ sì fi wúrà dáràdára ti Úfásì di mọ̀ra: Ara rẹ̀ pẹ̀lú dàbí bérilì, ojú rẹ̀ sì dàbí ìran mánámáná, ojú rẹ̀ méjèjèjì sì dàbí fitílà iná, apá rẹ̀ àti ẹ̀sẹ̀ rẹ̀ sì dàbí idẹ̀ tí a fi ọ̀róró yò, ohùn ọ̀rọ̀ rẹ̀ sì dàbí ohùn ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ èniyàn. Dániẹ̀lì 10:4–6.

Ọ̀rọ̀ náà “mareh” tí ó túmọ̀ sí “írísí” ni a túmọ̀ sí “írísí mánámáná,” nínú àyọkà náà. A lò ọ̀rọ̀ náà lẹ̀mẹ̀rin nínú orí kẹwáá, nígbà tí a sì túmọ̀ ọ̀ lẹ̀mẹ̀jì sí “ìran”, lẹ̀mẹ̀jì sì sí “írísí.” A tún lò ó ní igbà mẹ̀ta míràn nínú írísí abo rẹ̀. Ọ̀rọ̀ náà “marah” ni ìṣàfihàn abo ti ìran “írísí” náà. A sì ẹ àlàyé rẹ̀ gẹgẹ̀ bí “dífí”, ó sì jẹ àrọ̀pọ̀ ọ̀rọ̀ “causative” tí n mú kí ohun kan ẹ̀lẹ̀ nígbà tí a bá rí i.

Ọ̀rọ̀-àfikún idí kan jẹ ọ̀rọ̀ tí a ti yọ láti inú àjẹ́tífù kan tí ó mú kí ohun kan ẹ̀lẹ̀ tàbí tí ó n mú àbájáde kan wá. Nínú èdè àti gírámà, ó sáà maa n tọka sí àwọn ọ̀rọ̀-ìṣe tàbí àkópọ̀ ọ̀rọ̀ tí n ṣàfihàn èrò ìmú-kí-ẹ̀nikan tàbí ohun kan ẹ̀ ẹ̀ kan tàbí nííírí ipò kan.

Fún àpẹ̀rẹ̀, nínú gbólóhùn “Ó mú kí ó rẹ̀rìn-ín,” ọ̀rọ̀-ìṣe “mú” jẹ ọ̀rọ̀-ìṣe ifaṣẹ̀ṣe, nítorí ó fi hàn pé olùṣe (òun) ló fa kí ohun tí a ẹ̀ sí (òun) ẹ̀ ẹ̀ náà (rẹ̀rìn-ín).

“Mo jẹ́ kí wọn tún ọ̀kọ̀ ayọ̀kẹ̀lẹ̀ mi ẹ̀.” (Nínú gbólóhùn yí, àkòrí-ọ̀rọ̀ “Mo” ló fa kí ẹ̀lómíràn ẹ̀ ẹ̀ títún ọ̀kọ̀ ayọ̀kẹ̀lẹ̀ náà.)

“Ó mú kí àwọn akẹ̀kọ̀ọ̀ rẹ̀ kàwé fún idánwò náà.” (Níbi, kókó-ọ̀rọ̀ náà “Ó” ni ó fa kí àwọn akẹ̀kọ̀ọ̀ rẹ̀ kópa nínú ẹ̀ kíkàwé fún idánwò náà.)

“A gé irun rẹ̀.” (Ní ọ̀ràn yí, kókó-ọ̀rọ̀ “Ó” ló mú kí ẹ̀lómíràn ẹ̀ ẹ̀ gígé irun rẹ̀.)

“Ilẹ̀-ìṣe náà mú kí wọn tún ilẹ̀ náà ẹ̀.” (Nínú gbólóhùn yí, ilẹ̀-ìṣe náà fa kí ẹ̀lómíràn ẹ̀ ẹ̀ títún ilẹ̀ náà ẹ̀.)

“A ó mú kí àwọn ọ̀mọ̀ ràn wá lówó nínú àwọn ẹ̀ ilẹ̀.” (Níhìn-ín, olùṣe “A” n pẹ̀te láti mú kí àwọn ọ̀mọ̀ kópa nínú ẹ̀ ìrànlowó nínú àwọn ẹ̀ ilẹ̀.) Nínú ọ̀kọ̀ọ̀kan àwọn àpẹ̀rẹ̀ wọnyí, àwọn ọ̀rọ̀-ìṣe àmúṣe (had, made, got, get) n tọka sí i pé olùṣe n mú kí ẹ̀lómíràn ẹ̀ ẹ̀ tí ọ̀rọ̀-ìṣe àgbà pátó sọ (repaired, study, cut, renovated, help).

Iran “mareh” ti ifarahàn nàà, nígbà tí a bá sọ ọ ní àkókò abo gégé bí “marah”, tí a sì tùmò ọ sí “díjí,” ń fi hàn pé iran Kristi tí a ti sọ di ògo nàà, ni a tún ẹ jade nínú àwọn tí ń wo iran nàà. Nígbà tí Dániẹ̀lì rí “ifarahàn” Kristi bí mànàmaná, egbé èniyàn kan sá lọ nítorí ibèrù, sùgbón fún Dániẹ̀lì ó mú iyípadà àgbàyanu kan jade nínú rẹ.

“Èmi nikan, Dániẹ̀lì, ni mo rí iran nàà; nítorí àwọn ọkúnrin tí wọn wà pẹ̀lú mi kò rí iran nàà; sùgbón iwáriri ńlá kan bà wọn, tó bẹ̀ẹ̀ tí wọn fi sá lọ láti fi ara wọn pamọ. Nítorí nàà a fi mí sílẹ̀ nikan, mo sì rí iran ńlá yí, agbára kò sì ẹ̀kù nínú mi mọ; nítorí ẹ̀wà mi yí padà nínú mi sí ibàjẹ, èmi kò sì ní agbára kankan mọ.” Dániẹ̀lì 10:7, 8.

Òtító ni a sọjú rẹ̀ pẹ̀lú ọ̀rọ̀ Héberù nàà “òtító,” èyí tí a dá láti inú lẹ̀tá àkókó, lẹ̀tá kẹ̀tálá, àti lẹ̀tá ikeyin nínú àbùdà Héberù. Lẹ̀tá àkókó àti lẹ̀tá ikeyin máa ń jẹ kan nàà nígbà gbogbo fún Kristi, gégé bí Alfa àti Omega, tí ó máa ń sọjú ikeyin pẹ̀lú ibèrẹ̀ nígbà gbogbo. Lẹ̀tá àárín, tàbí lẹ̀tá kẹ̀tálá, ń sọjú isọtẹ̀. Dániẹ̀lì sọ pé, “Èmi Dániẹ̀lì nikan ni mo rí iran nàà,” sùgbón àwọn ọkúnrin tí wọn wà pẹ̀lú Dániẹ̀lì, tí wọn ń gbé nínú isọtẹ̀, “kò rí iran nàà.” Nítorí nàà Dániẹ̀lì “nikan” ni “ó rí iran ńlá nàà.” Ní ibèrẹ̀ àti ní ọ̀pin Dániẹ̀lì nikan ni ó rí iran nàà, itọ́kasí kejì sì mú kí àwọn tí wọn sá fi isọtẹ̀ wọn hàn gbangba. Dániẹ̀lì ń sọjú àwọn èniyàn Ọ̀lọ̀run ní àwọn ojọ̀ ikeyin, àwọn tí a yí padà sí àwòrán Kristi nípasẹ̀ ilànà wíwo àwòrán Rẹ̀. A gbọ̀dọ̀ wo iran “díjí iwòran” nàà.

“A gbọ̀dọ̀ ní imọ̀ nípa Ọ̀lọ̀run nípasẹ̀ irírí iyè gidì. Bí a bá ń tẹ̀síwájú láti mọ̀ Olúwa, a ó sì mọ̀ pé ijáde Rẹ̀ ti pèsè tán bí òwúró. Kírísti ń pè wá kí a kún fún gbogbo ikúnrẹ̀rẹ̀ Ọ̀lọ̀run. Nígbà nàà ni a lè sọjú fún ipéye ẹ̀sin Kristeni ní òtító. ‘Ènikẹ̀ni tí ó bá mu nínú omi tí Èmi yóò fún un,’ ni Olùgbàlá kẹ̀de, ‘kí yóò sì gbẹ̀ mọ̀ lááláé; sùgbón omi tí Èmi yóò fún un yóò di inú rẹ̀ kànga omi tí ń sun sókè sí iyè àinípẹ̀kun.’ Kírísti fẹ̀ kí a jẹ̀ alábáàṣiṣẹ̀ pẹ̀lú Rẹ̀. Nígbà tí a bá di ofo kúrò nínú ara wa, Yóò fi oore-ọ̀fẹ̀ Rẹ̀ fún wa láti pín fún àwọn ẹ̀lómírán. Ẹ̀ka igi olifi méjèjèjì nàà, tí ń gba inú àwọn paipu wúra méjì tú òróró wúra jade nínú ara wọn, yóò dájú pé wọn máa pèsè imọ̀lẹ̀ àti itúnú àti irẹ̀tí àti ifẹ̀ fún àwọn tí ó wà nínú àiní sí àwọn ohun èlò tí a ti sọ di mímọ̀. A gbọ̀dọ̀ fi fún Ọ̀lọ̀run ju isẹ̀ àidúrọ̀sinṣin lọ. Sùgbón a lè ẹ̀ èyí nípa kíkẹ̀kọ̀ láti ọ̀dọ̀ Jesu nikan, nípa mímú iwà pẹ̀lẹ̀ Rẹ̀ àti irẹ̀lẹ̀ ọ̀kàn Rẹ̀ sùra. Ẹ̀ jẹ̀ kí a fi ara wa pamọ̀ sínú Ọ̀lọ̀run. Ẹ̀ jẹ̀ kí a ní igbẹ̀kẹ̀lẹ̀ nínú Rẹ̀. Ẹ̀ jẹ̀ kí a máa gbé inú Kírísti. Nígbà nàà ni gbogbo wa, ‘pẹ̀lú ojú tí a sí, ní wíwo ogo Olúwa bí i nínú díjí, a ń yí wa padà sí àwòrán kan nàà láti ògo dé ògo,’—láti iwà dé iwà. Ọ̀lọ̀run kò retí ohun tí kò ẹ̀é ẹ̀ sẹ̀ lódò iwọ̀ tàbí èmi. Nípa wíwo Rẹ̀, a lè yí wa padà sí àwòrán Rẹ̀.” Signs of the Times, April 25, 1900.

Nínú orí kẹ̀wàá àti orí kẹ̀sàn-án ti iwé Dániẹ̀lì, Gébúrélì fún Dániẹ̀lì ní itumọ̀ àwọn iran àsọtẹ̀lẹ̀ ti ita àti ti inú; ikéde àkókó Dániẹ̀lì sì nínú ẹ̀sẹ̀ kìn-ín-ní ti orí kẹ̀wàá ni pé ó ní òye nípa àwọn iran méjèjèjì, èyí tí a sàfihàn gégé bí “òrán nàà” àti “iran nàà.” Ó gba òye yẹn ní ọ̀pin ojọ̀ mọ̀kànlélogún tí ó fi wà nínú isòro-ọ̀kàn àti ẹ̀dùn. Ojọ̀ mọ̀kànlélogún yẹn parí pẹ̀lú dídé Míkáẹ̀lì olórí àwọn àngẹ̀lì. Nọ̀mbà igba méjìlélógórin, àti nọ̀mbà méjìlélógún, èyí tí í ẹ̀ idámẹ̀wàá tàbí owò idámẹ̀wàá ti igba méjìlélógórin, jẹ̀ àmì fún isọ̀kan Iwà-Ọ̀lọ̀run pẹ̀lú èniyàn; ojọ̀ kejìlélógún sì ni a yí Dániẹ̀lì padà sí àwòrán Kristi.

N kò jẹ̀ búrédì aládùn kankan, bẹ̀ẹ̀ ni ẹ̀ran tàbí ọ̀tí wáini kò wọ ẹ̀nu mi, bẹ̀ẹ̀ ni n kò fi òróró kun ara mi rárá, títí ọ̀sẹ̀ mẹ̀ta pípé fi parí. Ní ojọ̀ kẹ̀rinlélogún oṣù kìn-ín-ní, bí mo ẹ̀ wà létí odò ńlá nàà, èyí tí a ń pè ní Hídékẹ̀lì; nígbà nàà ni mo gbé ojú mi sókè, mo sì wò, sì kíyèsí i, ọ̀kúnrin

kan wà tí a fi aṣọ ọ̀gbọ̀ wọ̀, tí a sì fi wúrà dárádára ti Úfási dì í ní ibàdí. Danieli 10:3–5.

Danieli dúró fún àwọn èniyàn Ọ̀lórùn ti àwọn ojò ikeyìn, tí wọn ti mò nípàsẹ̀ Ọ̀rọ̀ àṣotẹ̀lẹ̀ Ọ̀lórùn pé a ti tú wọn ká, tí wọn sì n ẹ̀fọ̀ nítorí ipò itúká wọn, tí wọn sì n wá imólẹ̀. A fi ipò itúká wọn hàn gégé bí àfonífojì egungun gbígbe tí ó ti kú nínú Ìwé Èsikíẹ̀lì orí kejìdínlógójì. Àwọn egungun náà ti kú, a sì ti tú wọn ká, ẹ̀gbọ̀n a dá wọn mò gégé bí ilé Ísírẹ̀lì. Ilé Ísírẹ̀lì ti àwọn ojò ikeyìn ni egbẹ̀rún kan ó lé mẹ̀rinlélógójì. A ti tú wọn ká, gégé bí Danieli ti mò láti inú àwọn iwé Jeremáyà àti Mósè. Nínú Èsikíẹ̀lì, àwọn òkú náà fi hàn pé wọn mò ipò wọn.

Nígbà náà ni ó sọ fún mi pé, Ọ̀mọ̀ èniyàn, àwọn egungun wònyí ni gbogbo ilé Ísírẹ̀lì: kíyèsì i, wọn n wí pé, Egungun wa ti gbẹ, irẹ̀tí wa sì ti ẹ̀gbé: a ti gé wa kúrò ní ti apá wa. Esekíẹ̀lì 37:11.

Ilé Ísírẹ̀lì, èyí tí í ẹ̀ àwọn egungun náà, n kẹ́de pé, “a ti gé wa kúrò ní ọ̀dọ̀ àwọn apá wa.” Wọn ti mò ipò títúká wọn. Ilé Ísírẹ̀lì ti àwọn ojò ikeyìn mú àkàwé àwọn wúndiá mẹ̀wàá ẹ̀ ní pípé gégé bí a ti kọ ọ, àti nínú itàn àwọn Millerite, imúṣẹ̀ imòye pé a ti gé wọn kúrò ní ọ̀dọ̀ àwọn apá wọn ni a fi hàn nígbà tí àwọn wúndiá ọ̀lọ̀gbọ̀n bẹ̀rẹ̀ sí í lóye pé wọn wà ní àkókò idádúró, àti pẹ̀lú pé àkókò idádúró náà jẹ̀ àkókò pàtó kan nínú àkàwé náà. Àwọn tí ó wà nínú Ìsikíẹ̀lì tí wọn mò ipò títúká wọn ni àwọn tí, léyìn idaàmú àkókó, mò pé wọn wà ní àkókò idádúró.

Mejeeji, egungun Ìsikíẹ̀lì, àti àwọn ọ̀lọ̀gbọ̀n nínú àkàwé àwọn wúndiá mẹ̀wàá, ni a ẹ̀fihàn nípàsẹ̀ iṣọ̀ro Dániẹ̀lì ní ojò mọ̀kànlélógún náà. Léyìn ojò mọ̀kànlélógún náà, ní ojò kejilélógún, Máíkẹ̀lì sọkalẹ̀, a sì fi iran Kristi tí a ti sọ di ọ̀go hàn Dániẹ̀lì, èyí tí ó yí Dániẹ̀lì padà sí àwòrán Kristi. Àwọn wúndiá ọ̀lọ̀gbọ̀n àti egungun òkú náà pẹ̀lú gbọ̀dọ̀ kojá nípàsẹ̀ iyípadà tí a mú ẹ̀ nípa iran dígí náà.

Dániẹ̀lì, àwọn egungun gbígbe Ezekielì, àti àwọn wúndiá ọ̀lọ̀gbọ̀n nínú itàn Millerite, gbogbo wọn bá àwọn ẹ̀lẹ̀rìí méjì tí a pa nínú Ìfihàn orí kọ̀kànlá mu. Wọn pa Mósè àti Èlìjà, ẹ̀gbọ̀n a ní láti jí wọn dide ní ọ̀pin ojò àpẹ̀rẹ̀ mẹ̀ta àtààbò. A jí Mósè dide nípàsẹ̀ Míkáẹ̀lì gégé bí a ti fi hàn nínú iwé Júdè.

Ẹ̀gbọ̀n Míkáẹ̀lì olórí àwọn àngẹ̀lì, nígbà tí ó n bá ẹ̀sù jiyàn nípa ara Mósè, kò gbójúgbóyà láti mú ẹ̀sùn ẹ̀gàn wá sí i, bí kò ẹ̀ pé, Ó ní, Kí Olúwa bá ọ wí. Jude 1:9.

Nínú Dániẹ̀lì orí kẹ̀wàá, Dániẹ̀lì gba iran dígí nígbà tí Míkáẹ̀lì sọkalẹ̀ léyìn ojò mẹ̀èédógún iṣọ̀ro. Ohùn Míkáẹ̀lì ni ó n jí àwọn òkú dide.

Nítorí Olúwa tikára rẹ̀ yòò sọkalẹ̀ láti ọ̀run wá pẹ̀lú ikéde, pẹ̀lú ohùn olórí àwọn àngẹ̀lì, àti pẹ̀lú kàkàkí Ọ̀lórùn: àwọn òkú tí ó wà nínú Kristi yòò sì kọ̀kọ̀ jí dide. 1 Thessalonians 4:16.

Orí kẹ̀wàá inú iwé Dániẹ̀lì n fi iyípadà iṣisẹ̀ Laodicea ti àngẹ̀lì kẹ̀ta sí iṣisẹ̀ Philadelphia ti àngẹ̀lì kẹ̀ta hàn. Ó bá àwọn ẹ̀lẹ̀rìí méjì inú Ìfihàn orí kọ̀kànlá mu, àwọn egungun gbígbe inú Èsikíẹ̀lì orí mẹ̀tadínlógbọ̀n, àwọn wúndiá ọ̀lọ̀gbọ̀n inú àkàwé àwọn wúndiá mẹ̀wàá, àti àwọn ọ̀mọ̀-ẹ̀yìn Miller tí wọn mú àkàwé náà ẹ̀. Gábiriẹ̀lì pèsè itumọ̀ iran dígí nílá náà, nígbà tí ó sì n parí iṣẹ̀ itumọ̀ tí ó ti bẹ̀rẹ̀ ní orí kẹ̀sàn-án. Itumọ̀ náà ni a ẹ̀ nípàsẹ̀ bí Gábiriẹ̀lì ẹ̀ tọ̀ka sí itàn àṣotẹ̀lẹ̀ tí a rí ní orí kọ̀kànlá, tí ó sì n bá a lọ gan-an sí inú ẹ̀sẹ̀ mẹ̀ta àkókó ti orí kejilá. Nígbà náà, ní ẹ̀sẹ̀ kẹ̀rin ti orí kejilá, a sọ fún Dániẹ̀lì pé kí ó di iwé rẹ̀ ní èdìdì.

Nínú Dániẹ̀lì orí kẹwàá, “ilà lórí ilà”, Dániẹ̀lì dúró fún àwọn èniyàn Ọlórùn ti ojó ikẹyìn, tí a tún sojú wọn nínú Dániẹ̀lì orí kejì gégé bí àwọn tí n fi tokántokán wá lábé ihalẹ̀ ikú, láti lóye ifiransẹ̀ àsọtẹ̀lẹ̀ ti ọ̀de tí a sojú rẹ̀ nípasẹ̀ àwòrán asírí àwọn eranko ti Nebukadnessari. Ó tún n wá láti lóye iran ifiransẹ̀ àsọtẹ̀lẹ̀ ti inú tí a sojú rẹ̀ nípasẹ̀ egbèrún méjilélógbòn ogórùn-ún ojó. Lẹyin ojó àpẹ̀rẹ̀ mọ̀kànlélógún ti ọ̀fò nínú orí kẹwàá, nígbèyìn-gbèyìn a sojú rẹ̀ gégé bí eni tí ó lóye àwọn isípáyá méjèèjì. Ìmòye rẹ̀ nàà ni a mú ẹ̀ nígba tí olórí àwọn ángẹ̀lì sọkalẹ̀, tí a sì fowó kàn án lẹ̀mẹ̀ta.

Ìrírí rẹ̀ pẹ̀lú Míkáẹ̀lì, iran Míkáẹ̀lì tí ọ̀un nìkan rí, mú un yẹ̀ láti gba itumò pípé ti àwọn iran àsọtẹ̀lẹ̀ inú àti ti ọ̀de méjèèjì. A fi ìrírí nàà hàn, ilà lórí ilà, ní ọ̀nà tí ó kún fún àlàyẹ̀ gidigidi nígbà tí a bá fi í papò mó Ìsíkiẹ̀lì orí ketàlélógbòn, Ìfihàn orí kọ̀kànlá, àti Aísáyá orí kẹ̀fà. Ẹ̀sẹ̀ inú orí kọ̀kànlá níbi tí Gébúrelì ti so àwọn iran méjèèjì pọ̀ jọ ni ẹ̀sẹ̀ kẹwàá, nítorí nìbẹ̀ ni ọ̀ba àríwá ti gòkè lọ sí ibi ààbò olódi, sùgbòn kò lọ jìn sí i mó. Ibi ààbò olódi nàà ni orílẹ̀-èdè nàà, tàbí olú-ilú nàà, tàbí ọ̀ba Ejibiti nínú ẹ̀sẹ̀ nàà, gégé bí Aísáyá ti sàlàyẹ̀ e nínú orí keje.

Nítorí orí Sírià ni Damásíkù, àti orí Damásíkù ni Résini; àti láàárín ọ̀dún márùndínlógóta ni a ó fọ̀ Ẹ̀fúrámù lulẹ̀, kí ó má bàà jẹ̀ èniyàn mó. Àti orí Ẹ̀fúrámù ni Samária, àti orí Samária ni ọ̀mọ̀ Rémalíà. Bí ẹ̀yin kò bá gbàgbò, dájúdájú a kì yòò fi ẹ̀sẹ̀ yín múlẹ̀. Isaiah 7:8, 9.

Nínú ẹ̀sẹ̀ kẹwàá, nínú orí kọ̀kànlá ti Dániẹ̀lì, ọ̀ba àríwá gòkè dé àlà Ìjibiti, ẹ̀sẹ̀ nàà sì sàlàyẹ̀ ẹ̀yí gégé bí “odi agbára” Ìjibiti (ọ̀ba gúúsù). A lè fi hàn pé ẹ̀sẹ̀ kẹwàá n sojú ọ̀dún 1989, nígbà tí a gbá Soviet Union lọ kúrò ní ọ̀nà nípasẹ̀ pápási àti ọ̀mọ̀-ogun asojú rẹ̀, Orílẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà. Ó jẹ̀ àkókó nínú ogun asojú mẹ̀ta, ẹ̀yí tí yòò parí ní dídí Ogun Àgbáyé Kẹ̀ta ní ogun asojú kẹ̀ta (Panium). Ogun asojú kejì ni a sojú rẹ̀ nípasẹ̀ ẹ̀sẹ̀ kọ̀kànlá àti kejilá, ó sì n sẹ̀lẹ̀ nísinsin yí ní Ukraine, níbi tí Russia ti n sojú ọ̀ba gúúsù, gégé bí Soviet Union ti sojú ọ̀ba gúúsù nínú isẹ̀gun lórí rẹ̀ ní 1989.

Mo ti lò ọ̀rọ̀ nàà “ogun tútù” ní àtẹ̀yinwá láti fi ẹ̀ sẹ̀ iyàtò láàárín àwọn ogun asojú mẹ̀ta wònyí àti àwọn ogun àgbáyé. Ní ti gidi, ogun tòótó n lọ ní Ukraine, nítorí nàà kì í sẹ̀ ogun tútù ní tòótó, sùgbòn ó jẹ̀ ogun asojú láàárín ijoba pòòpù àti àwọn alájòsẹ̀pọ̀ rẹ̀, àti Russia. Sùgbòn ogun àgbáyé kẹ̀ta kan n bọ̀, níbi tí ó ti fẹ̀rẹ̀ jẹ̀ pé gbogbo orílẹ̀-èdè ni a ó kà sí ibi-afẹ̀.

“Iba ẹ̀ pé àwọn èniyàn Ọlórùn ní imọ̀lára iparun tó sún mólé ti egbeegbèrún àwọn ilú, tí a ti fẹ̀rẹ̀ fi wón lé ibòrìsà lówó báyii!...”

“Ìrẹ̀kojá ti fẹ̀rẹ̀ dé ọ̀pin rẹ̀. Ìdàrúdàpọ̀ ti kún ayé, ibèrù nílá kan sì ti fẹ̀rẹ̀ dé sórí èdá èniyàn. Ọ̀pin ti sún mó tòsí gidigidi. Àwa tí a mọ̀ ọ̀títọ̀ gbòdò máa pèsè ara wa fún ohun tí yòò tètè dé sórí ayé gégé bí iyàlẹ̀nu tí ó pọ̀jù.” Review and Herald, September 10, 1903.

Nínú ẹ̀sẹ̀ kọ̀kànlá àti kejilá, Rọ̀síà, ọ̀ba gúúsù, yòò sẹ̀gun ọ̀mọ̀-ogun asojú pàápàá nàà, tí ijoba Nási n sojú fún, ẹ̀yí tí n darí isapá ogun Ukréni, tí ọ̀mọ̀-ogun asojú pàápàá tó sàájú, orílẹ̀-èdè Amẹ̀ríkà, sì n ti lẹyin. Nínú Ogun Àgbáyé Kejì, ọ̀mọ̀-ogun asojú pàápàá nàà, ọ̀ba àríwá, lòdi sí Rọ̀síà Kọ̀múnístì ni ijoba Nási ti Jámání, ọ̀mọ̀-ogun asojú nàà sì sẹ̀gun nígbà nàà, gégé bí yòò sẹ̀ tún sẹ̀gun ní Ukréni láipẹ̀.

Ogun asoju kẹ̀ta ni a sàfihàn nínú ẹ̀sẹ̀ ketàlá títi dé keẹ̀dógún, a sì mú un sẹ̀ ní itàn ayé àtijọ̀ nípasẹ̀ ogun Panium. Ogun asoju kẹ̀ta nàà ni Orílẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà, ọ̀mọ̀-ogun asoju ijo pàápàá, yòò sẹ̀, ọ̀ba àríwá yòò sì sẹ̀gun nínú ogun nàà lórí àìgbàgbò nínú Ọlórùn, gégé bí ó ti sẹ̀gun nínú ogun asoju

àkókó (ogun tútù). Nínú ogun aṣoju àkókó àti kẹta, ọba àríwá—ìjọ pàápàá—ṣégun ọba gúúsù (Soviet Union), lẹyin nàà ó sì ṣégun Ìṣòkan Àwọn Orílẹ̀-Èdè. Ọmọ-ogun aṣoju rẹ̀ nínú àwọn ogun méjèjì wònyí ni, tí yóò sì tún jẹ̀ bẹ̀, Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà.

Lẹyin iṣégun Putin ní Ukraine, a ó tún dibò yàn Trump gégé bí ààrẹ̀ kejọ, iyen lára àwọn ààrẹ̀ méje tí ó ti jẹ̀ ọba lórí Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà láti iḡbà tí ogun aṣojú àkókó (ogun tútù) parí ní 1989, èyí tí ó jẹ̀ àkókò òpin fún iḡbimò àtúnṣe ti àngẹ̀lì kẹta. Trump n ọ̀jọ̀ iwo Republikani lórí ẹranko ayé, ó sì gba ọgbé ikú ní ọwọ̀ ẹranko iḡbàgbó-imọ̀lára “woke” aláigbàgbó nínú Ọlórùn ní 2020, gégé bí imúṣe Ìfihàn orí kọkànlá nípa pípà ẹlẹ́rìí méjì nàà ní ojú pópó.

Future for America dúró fún iwo Pùròtẹ́sítàntì tòótọ̀ ní àkókò itàn kan nàà gégé bí iwo nàà, àti ní ọdún 2020, Future for America gba ọgbé ikú kan ní ọwọ̀ ẹranko “woke” àigbòràn-Ọlórùn. Ní ọdún 2023, ọdún méjìlélógún lẹyin 2001, Mikàẹ̀lì sòkalẹ̀ láti bẹ̀rẹ̀ ilàna tí Ìsíkiẹ̀lì, Jòhánù, Dániẹ̀lì àti Aísáyà ọ̀jọ̀ fún, ti jí ogun alágbára kan dide tí a ó gbé sòkè gégé bí àsíá ní òfin Ọjọ̀-Àìkú tí n bọ̀ láipẹ̀.

Ní ọdún 1856, iṣisẹ̀ Millerite ti Filadelfia yí padà sí iṣisẹ̀ Millerite ti Laodicea, níbẹ̀ àti nígbà nàà ni wọn kọ̀ imò tí ó pọ̀ sí i nípa àwọn àkókò méje, lẹyin nàà sì parí iṣòtẹ̀ wọn ní kíkún ní ọdún 1863. Àwọn Millerite yí padà kúrò nínú ipò tí a ṣàpẹ̀rẹ̀ rẹ̀ nípasẹ̀ iḡ kẹfà, Filadelfia, wọ̀ inú irírí iḡ keje, iyen sì jẹ̀ ojú iyípadà tí ó bá itàn ọdún 2023 mu, nígbà tí iṣisẹ̀ Laodicea ti Future for America yí padà kúrò nínú irírí iḡ keje, padà sí irírí iḡ kẹfà ti Filadelfia. Nínú ilò àṣòtẹ̀lẹ̀ yí, iwo adámọ̀-òtító Pùròtẹ́sítàntì, gégé bí iwo Republikani, di ẹ̀kejọ̀, tí ó jẹ̀ ti àwọn méje.

Kókó láti mọ̀ pé ogun Ukraine ni ogun aṣojú kejì ni “àgò olódi” inú ẹ̀sẹ̀ kẹwàá, àti ẹ̀sẹ̀ keje. Nínú ẹ̀sẹ̀ keje, tí ó ṣàpẹ̀rẹ̀ ipò tí iḡ pàápàá gbà ọgbé ikú rẹ̀ ní ọdún 1798, ọba gúúsù wọ̀ inú “àgò olódi” ọba àríwá, a sì mú èyí ṣe nígbà tí gẹ́nẹ̀rà Napoleon wọ̀ Vatican, tí ó sì mú pòòpù ní iḡbẹ̀kùn. Ọba gúúsù ti wọ̀ inú àgò olódi nàà. Nínú ẹ̀sẹ̀ kẹwàá, ọba àríwá, tí n ọ̀jọ̀ iḡ pàápàá àti ogun aṣojú rẹ̀, Orílẹ̀-èdè Amẹ́ríkà, gba gbogbo iṣètò Soviet Union lọ̀ bí ikún omi, ṣùgbọ̀n ó fi “àgò olódi” nàà dúró. “Àgò olódi” nàà ni orí, ilú-olú—ó jẹ̀ Rọ̀ṣià.

Ṣùgbọ̀n “orí,” tàbí odi ààbò, lè jẹ̀ idásílẹ̀ lórí ẹlẹ́rìí méjì tàbí mẹta nikan nípa lílo Isaiah orí keje, ẹ̀sẹ̀ keje àti kejọ̀. Isaiah keje, ẹ̀sẹ̀ kejọ̀ àti kẹsàn-án, ni kókó ibi itọ́kasí fún àtẹ́jádẹ̀ àpilẹ̀kọ̀ Hiram Edson lórí “iḡbà méje” tí a tẹ̀ jáde ní ọdún 1856. Ẹ̀sẹ̀ méjèjì tí n fi idásílẹ̀ múlẹ̀ pé Rọ̀ṣià ni odi ààbò tí n borí nínú ogun Ukraine ti isinsinyí, ni wọn tún jẹ̀ ẹ̀sẹ̀ méjèjì tí n fi ibẹ̀rẹ̀ iṣírò “iḡbà méje” méjèjì múlẹ̀, sí i lòdì sí àwọn iḡbà àríwá àti gúúsù ti Israeli. Ẹ̀sẹ̀ kẹwàá ti orí kọkànlá n ṣàfihàn iran ọ̀de, èyí tí Sister White kọ̀ni pé ó dá lórí idide àti iṣubú àwọn iḡbà.

“Láti inú idide àti iṣubú àwọn orílẹ̀-èdè gégé bí a ti fi í hàn ní kedere nínú àwọn iwé Dániẹ̀lì àti Ìfihàn, ó yẹ̀ kí a kọ̀ bí ọ̀go lásán ti ita àti ti ayé ṣe jẹ̀ asán tó. Bábílònì, pẹ̀lú gbogbo agbára àti ọ̀lá nílá rẹ̀, irú èyí tí ayé wa kò tii tún rí láti iḡbà nàà,—agbára àti ọ̀lá nílá tí ó dà bí ẹ̀ni pé ó dúró ṣinsin, tí yóò sì pé fún àwọn ẹ̀niyàn ojú nàà,—báwo ni ó ti kojá lọ̀ pátápátá! Gégé bí ‘òdòdò koriko,’ ó ti ṣẹ̀gbé. Jákòbù 1:10. B́akan nàà ni iḡbà Mèdià-Périsià ṣẹ̀gbé, àti àwọn iḡbà Gírìsì àti Róòmù. B́akan nàà ni gbogbo ohun tí kò ní Ọlórùn gégé bí ipilẹ̀ rẹ̀ ṣe n ṣẹ̀gbé. Èyí nikan tí a so mọ̀ ète Rẹ̀, tí ó sì n fi iwà Rẹ̀ hàn, ló lè dúró. Àwọn ilàna Rẹ̀ nikan ni àwọn ohun tí ó dúró ṣinsin tí ayé wa mọ̀.” Wòlì àti Àwọn Ọba, 548.

Àwọn ogun aṣojú mēta ni a “ṣe kedere nínú àwọn iwé Dániẹ̀lì àti Ìfihàn,” àti kòkòrò sí otító yí ni “odi agbára” ti eṣe kẹwàá, nínú Dániẹ̀lì mọkànlá. Sùgbón eṣe kẹwàá tún n sọrò nípa iran inú, nítorí pé ibi ibèrè fún àwọn “àkókò méje” méjèjì, ni a tún fi hàn nínú Isaiah orí keje eṣe kejo àti keṣàn-án. Èyí tí ó wà lódè àti èyí tí ó wà nínú kò lè yà kúrò lódò ara wọn, àti àwọn àkókò méjì ti eḡbèrún méjilélóḡdúnrún mārúndínlógún àti ogun odún nàà jẹ ọpá méjì Hesekieli pẹ̀lú, tí, nígbà tí a bá so wọn pọ̀, wọn n sọjú ididi àwọn eḡbèrún ogórùn-ún kan àti mērinlélóḡjì, èyí tí í ṣe iṣòkan Ìwà-Ọ̀lórún pẹ̀lú ẹ̀dà èniyàn.

Ìrírí Dániẹ̀lì pẹ̀lú iran “marah” tí ó ní agbára imúṣe dúró fún ilà àṣotẹ̀lẹ̀ níbi tí Míkẹ̀lì ti sọkalẹ̀ wá tí ó sì jí àwọn èniyàn Rẹ̀ ti oḡọ̀ ikeyin dide. Àjínde nàà dúró fún àwọn igbésè tí Kristi n ṣe láti darapọ̀ Ìwà-Ọ̀lórún Rẹ̀ mọ̀ ẹ̀dà èniyàn àwọn èniyàn Rẹ̀ ti oḡọ̀ ikeyin. A n mú un ṣe nípa isopopọ̀ ọkàn Ọ̀lórún pẹ̀lú ọkàn èniyàn kí wọn lè ní ọkàn kan nàà, a sì n mú un ṣe nínú yàrà itẹ̀, nínú Ibi Mímọ̀ Jùlọ̀, èyí tí í ṣe “odi-ààbò” tí Sister White ṣe idánimọ̀ rẹ̀ gégé bí “ààfin-odi” (odi-ààbò) ti ọkàn.

Nínú yàrà itẹ̀ Ọ̀lórún, àwọn èniyàn Ọ̀lórún ti oḡọ̀ ikeyin gba èrò inú Kristi, léyìn nàà a sì jókòó wọn pẹ̀lú Kristi ní àwọn ibi ọ̀run. Ibi ọ̀run tí Kristi jókòó sí ni odi-ààbò tàbí orí tẹ̀npilì nàà. Tẹ̀npilì ara ní iwà isàlẹ̀ kan, èyí tí í ṣe ẹran ara, tàbí ara. Ó tún ní iwà gíga kan, èyí tí í ṣe ọkàn. Nínú eṣe kẹwàá ti Danieli orí kọkànlá, kòkòrò tí ó samisi odi-ààbò iran ode, ni ó tún samisi odi-ààbò iran inú, nípa bèẹ̀ ó sì n dá itàn nàà mọ̀ níbi tí àwọn iwo ti Republicanism àti ti Protestantism ti yí pada sí ère ẹranko nàà (Republicanism), tàbí ère Ọ̀lórún (Protestantism tòótó). Nígbà nàà ni àwọn iwo méjèjì di ekejo, ẹni tí ó ti inú àwọn méje wá.

Nítorí nàà, iwo gidi ti Ìjọ Púrótésítàntì ni iwo Fíládẹ̀lfia, èyí tí í ṣe ogun alágbára Eṣekieli, àti àsiá Isaiah tí a gbé sòkè nínú ogun sí àwòrán ẹranko nàà, ní ibèrè ní Orílẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà, léyìn nàà sì ní ayé. Dániẹ̀lì orí kọkànlá, eṣe kẹwàá, fi ipò nàà hàn nínú itàn mímọ̀ níbi tí idarapọ̀ àwọn igi ti bèrè. Ogun Ukrénia bèrè ní odún 2014, sùgbón kí í ṣe títí di 2022 ni Rọ̀ṣià bèrè sí í kọlu Ukrénia. Ní odún 2023, odún méjilélóḡún léyìn 2001, Míkẹ̀lì bèrè iṣe Rẹ̀ ti jjí àwọn tí wọn ti jiyà idaàmú àkókó wọn dide, gégé bí imúṣe ọwe àwọn wúndiá mewaá nàà ní 2020. Ó kókó gbé “ohùn” kan dide, èyí tí ó ti n ké nísinsin yí ní aginjù. Ní Oṣù Keje 2023, ohùn nàà bèrè sí í ké, ó sì jẹ ohùn kan nàà tí a gbé dide ní ibèrè iṣipopada àtúnṣe ti ángẹ̀lì kẹta ní 1989, nítorí Jẹ̀sù máa n fi ibèrè ṣapeṣe ọ̀pin.

“Ohùn” tí n ké ní aginjù bèrè sí í dún nípa fifi Ìfihàn orí kìn-in-ní hàn, níbi tí iṣòkan Ìwà-Ọ̀lórún pẹ̀lú ẹ̀dà èniyàn ti jẹ àfihàn gégé bí Ìfihàn Jẹ̀sù Kristi, ifihàn kan tí a sí silẹ̀ diẹ̀ kí àkókò idánwò tó parí. Dániẹ̀lì ní irírí ifihàn nàà nínú orí kẹwàá, pẹ̀lú iran “causative.” Iṣòkan Ìwà-Ọ̀lórún pẹ̀lú ẹ̀dà èniyàn nínú àwọn eṣe àkókó ti Ìfihàn dúró fún otító tí ó ṣe pàtàkì jùlọ̀, ní ipilẹ̀ ọ̀fin itókasi àkókó. Iṣòkan Ìwà-Ọ̀lórún pẹ̀lú ẹ̀dà èniyàn, èyí tí í ṣe ididi àwọn ogórùn-ún méjilélóḡjì eḡbèrún, ni a n mú ṣe nípasẹ̀ Ọ̀rọ̀ Ọ̀lórún. Ọ̀rọ̀ nàà ni a fi láti ọ̀ḡ Baba fún Omọ̀, ẹni tí ó sì fi í fún ángẹ̀lì Rẹ̀, ẹni tí ó sì tún fi iránsẹ̀ nàà fún aṣojú èniyàn kan. Àwọn igbésè méjì àkókó ni Ìwà-Ọ̀lórún dúró fún. Àwọn igbésè méjì wọnyí ní iyatọ̀ yí pé igbésè keji ti Ìwà-Ọ̀lórún dúró fún Ìwà-Ọ̀lórún tí ó dá ohun gbogbo. Àwọn igbésè méjì tó kàn léyìn ni àwọn ẹ̀dà Ọ̀lórún dúró fún. Igbésè àkókó jẹ ángẹ̀lì tí kò subú, ifarahàn keji ti ẹ̀dà Ọ̀lórún sì ni èyí tí a ti fi agbára fún láti tún dá gégé bí irú tirẹ̀. Igbésè keṣin nàà, tí ó dúró fún ẹ̀dà èniyàn, nígbà nàà ni yóò gba iránsẹ̀ nàà, kí ó sì fi í ránsẹ̀ sí àwọn ijo, kí àwọn ijo lè “ka, kí wọn sì gbọ̀” àwọn nṅkan wọnyí tí a kọ sínú rẹ̀.

A ó tèsíwájú nínú ikẹkọọ yí nínú àpilẹkọ tó kàn.

Ìṣípáyá Jesu Kristi, èyí tí Ọlórún fí fún un, láti fí hàn fún àwọn iránṣẹ̀ rẹ̀ ohun tí ó yẹ kí ó ṣe ní kíákíá; ó sì rán án, ó sì fí í hàn nípasẹ̀ angeli rẹ̀ fún iránṣẹ̀ rẹ̀ Johanu: ẹni tí ó jẹrì ọ̀rọ̀ Ọlórún, àti ẹ̀rí Jesu Kristi, àti gbogbo ohun tí ó rí. Alábùkún ni ẹni tí n kà á, àti àwọn tí n gbọ̀ ọ̀rọ̀ àṣotélé̀ yí, tí wọn sì pa àwọn ohun tí a kọ̀ sínú rẹ̀ mọ̀: nítorí àkókò nàà ti sún mọ̀. Johanu sí àwọn ìjọ̀ méje tí ó wà ní Àsíá: Ànḡfààní kí ó wà fún yín, àti àlàáfíà, láti ọ̀dọ̀ ẹni tí ó wà, tí ó ti wà, tí ó sì ǹ bọ̀ wá; àti láti ọ̀dọ̀ Èmí méje tí ó wà níwájú ìtẹ̀ rẹ̀; àti láti ọ̀dọ̀ Jesu Kristi, ẹni tí í ṣe ẹ̀lẹ̀rìí olóòtító, àti àkọ̀bí nínú òkú, àti aládé àwọn ọ̀ba ayé. Fún ẹni tí ó fẹ̀ràn wa, tí ó sì fí ẹ̀jẹ̀ ara rẹ̀ wẹ̀ wá kúrò nínú ẹ̀ṣẹ̀ wa, tí ó sì ti sọ̀ wá di ọ̀ba àti àlùfáà fún Ọlórún àti Baba rẹ̀; ọ̀go àti ìjọ̀ba jẹ̀ ti ọ̀un tí tí láé àti láé. Ámín. Wò ó, ó ǹ bọ̀ pẹ̀lú àwọ̀sánmà; gbogbo ojú yóò sì rí i, àti àwọn pẹ̀lú tí wọn gún un ní ọ̀fà: gbogbo ẹ̀yà ayé yóò sì ṣọ̀fọ̀ nítorí rẹ̀. Bẹ̀ẹ̀ ni, Ámín. Èmi ni Alfa àti Omega, ìbẹ̀rẹ̀ àti ọ̀pin, ni Oluwa wí, ẹni tí ó wà, tí ó ti wà, tí ó sì ǹ bọ̀ wá, Olódùmarè. Èmi Johanu, tí èmi nàà jẹ̀ arákùnrin yín, àti alábápín pẹ̀lú yín nínú ìpọ̀njú, àti nínú ìjọ̀ba àti sùúrù Jesu Kristi, wà ní erékùṣù tí a ǹ pè ní Patmosi, nítorí ọ̀rọ̀ Ọlórún, àti nítorí ẹ̀rí Jesu Kristi. Mo wà nínú Èmí ní ọ̀jọ̀ Oluwa, mo sì gbọ̀ lẹ̀yìn mi ohùn nílá kan, bí ti ipè, tí ǹ wí pé, Èmi ni Alfa àti Omega, ẹni àkọ̀kọ̀ àti ẹni ikẹ̀yìn: ohun tí o bá rí, kọ̀ ọ̀ sínú ìwé kan, kí o sì rán án sí àwọn ìjọ̀ méje tí ó wà ní Àsíá; sí Efesu, àti sí Simírná, àti sí Págamù, àti sí Tiatira, àti sí Sárdísi, àti sí Filadelfia, àti sí Laodíkea. Ìṣípáyá 1:1–11.